

'מרחבים, מרחבים איותה נפשי'

בשנת תשנ"ח פרסם הרב רן שריד ספר ושמו 'חדריו', שבו ערך וסידר פסקאות מקובצי הראי"ה שלא נודעו עד אז. היו אלו פסקאות אישיות, שבהן כתב הראי"ה על נשמתו שלו, על קורותיו בתוככי לבו – חדריה הנסתרים והנעלמים של נפש הראי"ה. מהפכה גדולה נעשתה בפרסום הספר. לעומת ספר אורות הקודש, שאסף פסקאות שכתב הראי"ה על ההווה כולה ועל עולם ומלואו, ולעומת ספר אורות, שקיבץ בתוכו פסקאות שכתב הראי"ה על עם ישראל ועל תחייתו וגאולתו, ליקט ספר חדריו פסקאות שכתב הראי"ה על עצמו, על המתחולל בנפשו פנימה. כך נפתחו הדלתות אל חדרי נשמתו של הראי"ה, אל מעלותיה ואל מורדותיה, אל רגשותיה ואל שאיפותיה. באחת מפסקאות אלו קרא הראי"ה: 'מרחבים, מרחבים, מרחבי אל אותה נפשי. אל תסגרוני בשום כלוב, לא גשמי ולא רוחני, ובאחרת הוא כותב: 'הנני כלוא במצרים רבים, בגבולים שונים, ורוחי שואף למרחבים נשאים. צמאה נפשי לאלהים. אור האצילות הוא חיי רוחי'. מה הם המרחבים ומה הם המצרים? ומדוע סמך הראי"ה את 'אור האצילות' אל שאיפתו אל המרחבים? לפני שנענה על שאלות אלו חייבים אנו להקדים שורות אחדות על דרכנו בהבנת כתבי הראי"ה.

שפת כינויים

במענה לתלמידיו, שטענו כי אינם יורדים לעומק דעתו ואינם מבינים את לשונו, כתב הראי"ה כי דבריו הם 'רזי עולם', ואמנם הוא משתדל 'להלביש הענינים בצורה ספרותית כמה דאפשר', אך אין הוא יכול 'לתן אלה הרעיונות בצורה לגמרי "פפולרית"' (איגרות הראיה, איגרת שמז, כרך ב, עמ' יא). רזי עולם כותב הראי"ה, ובלשונם של המקובלים הוא מביע רזים אלה. המקובלים קראו שמות לכל ספירה וספירה, ובכינויים אלו הודיעו את תכונותיהן ואת פעולותיהן במהלך ההאצלה וההנהגה. מספרי המקובלים נטל הראי"ה את הכינויים הללו, ובמרוצת כתיבתו שזר אותם במשפטיו ובפסקאותיו. כך משובצים כתביו כינויי ספירות ומונחי אצילות, וכל הרוצה להבין דבריו לאשורם חייב להכיר את השפה שהם נכתבו בה – שפת הכינויים של הקבלה.

כך, למשל, חושב הראייה על ספירת חכמה, ובשפת הכינויים הוא כותב – 'קודש', 'מקור', 'מחשבה'; מתבונן הוא בספירת בינה, ובשפת הכינויים הוא מכנה – 'חירות', 'מרחבים', 'רחובות הנהר'; מסתכל הוא בספירת יסוד, ובשפת הכינויים הוא קורא – 'צדיק', 'טוב', 'שלום'. מתכוון הראייה לאור החדש המתקן את הכלים שנשברו, הוא המלך השמיני ששמו הדר המתקן את שבעת המלכים שמתו, ובשפת הכינויים הוא רושם – 'אור חדש נולד, אור זיו הדר פני אל'; עוסק הוא בשימו, הנקרא גם הפועל המוגבל, שנשאר מצמצום אור אין סוף, ובשפת הכינויים הוא מביע – 'ההתגבלות המרושמה'.

פענוח שפת הכינויים שכתב בה הראייה אינו מלאכה קלה ופשוטה כי פעמים כינו המקובלים ספירות שונות בכינוי אחד. כך, למשל, 'שכינה' היא כינוי הן לספירת בינה הן לספירת מלכות, ו'מקור' הוא כינוי הן לספירת חכמה הן לספירת תפארת. על כן אי אפשר לקבוע את מובנו המדויק של כינוי מסוים על יסוד פענוח של מלה אחת אלא רק על פי הבנה מלאה של פסקאות שלמות. כל הבא לפענח את שפת הכינויים של הראייה חייב ליטול פסקה בשלמותה ולזהות את כל הכינויים השזורים בה, כי רק כאשר יעלה בידיו לגלות צפוניה של הפסקה במלואה, ורק כאשר יצליח לחשוף את מערכת הכינויים השלמה והרציפה החבויה בה – רק אז הוא יוכל לקבוע בוודאות לאלו ספירות, פרצופים ועולמות נתכוון הראייה בדבריו.

אכן חידה גדולה חד הראייה בכתביו, ואילו הציץ עלינו בעל החידה כבר היה רומז לפתרונו: לולא חרשתם בקבלתי לא מצאתם חידתי. כי אמנם נתונים משפטיו של הראייה בכליה של לשון הנגלה, אבל אורם ותוכם רצופים לשון הנסתר. הכרת לשון הנסתר הכרחית להבנה נכונה ומדויקת של רעיוניו, ורק פענוח כינוייה ומונחיה יגלה כי אכן הסביר הראייה את 'פנימיות רזי תורה בשפה ברורה' (איגרות הראיה, איגרת פז, כרך א, עמ' צא-צב).

על כן מיוסדים כל דבריו כאן על פענוח שפת הכינויים של הראייה. רק פסקאות שלמות, ולא משפטים בודדים, נביא מכתביו; את הפסקה השלמה נפרק לכינויים השזורים בה; כל כינוי וכינוי ייכתב בשורה לעצמו, ובצדו יירשם שמו המקורי בשפת המקובלים.

כל הכינויים הללו בונים את מילון כינויי הראייה. מילון זה לא יסודר לעצמו, אלא יוצמד לפסקאות ויפרש את כינוייהן. ערכי המילון יכללו שורות אלו: שם הכינוי בשפת הראייה; שם הכינוי ומשמעותו בשפת המקובלים; המופעים השונים של הכינוי בכל הפסקאות המובאות כאן; מקורות לשימוש המקורי של הכינוי בספרי המקובלים.

כל ערך וערך במילון יצוין במספר סידורי (א) והלאה, ומספר א' והלאה יופיע בצדו של כל כינוי וכינוי השזור בפסקאות הראייה. כך יוכל הקורא לאתר את מקומו של כל כינוי במילון הכינויים ולראות את משמעותו ואת מקורותיו בספרי המקובלים. את הפסקאות נציין במספר סידורי [א] והלאה, ובראש כל אחת מהן נרשום את מקומה בספרי הראייה.

[א] אצילות: יסוד כל המרחבים

הראייה מבחין בין ימעלת יסוד כל המרחבים, אור כל האורות, נחלה בלא מצרים' ובין 'כל העולם, כל היש, כל ההויה' [א]; בין 'מרחבים נשאים... אור האצילות' ובין 'מצרים רבים, גבולים שונים' [ב]; בין 'הטוב העליון, הטוב שהוא למעלה מכל מדה ושיעור' ובין 'הטוב המדוד, האורה המוגבלת' שהוא 'טוב מדוד ושקול, מנוי וספור' [א]. משום כך שואף הראייה ומשתוקק אל 'המרחב האלהי שאין לו קץ ותכלית', ו'כל מדה וכל הגבלה' של העולם 'היא מצערת אותי' [ד].

כיוון שהבחין הראייה בין האצילות ובין העולם הזה הרי הוא מסיק כי 'ההגיון והשכל האנושי' ו'מערכי הלב ההגיוניים' הם 'חיים צרים ומצומצמים', והוא מבקש להעלותם אל האצילות, אל 'מרחביה, אל עולם החרות העליון' [ו].

דברי הראייה מיוסדים על הבחנת המקובלים בין ספירת הבינה ובין שבע הספירות התחתונות, להלן כינוי ו כינוי ז. ספירת בינה, האחרונה בשלוש הספירות העליונות, נקראת בפי המקובלים 'רחובות הנהר', 'מרחב', 'נחלה בלי מצרים'; ואילו שבע הספירות התחתונות נקראות 'מקום שיש לו מִצְרִים'.

מה הם המצרים? מספר שערי אורה עולה כי ר' יוסף ג'קטילה פירש כי משמעם צר ואויב. השפע הנמשך מהאצילות הוא שפע של חירות – חירות מן הרע, חירות מן האויבים. הזוכה לשפע זה יוצא מן המצרים אל המרחבים, ועל כן סומך ר' יוסף ג'קטילה לכאן את הפסוק 'מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה'.

ר' משה קורדובירו מביא את פירוש של ר' יוסף ג'קטילה, ומוסיף פירוש משלו – מצרים משמעם מצר וגבול. על כן מפרש הרמ"ק כי 'רחובות' ו'מרחבים' משמעם – הבינה היא מקום שמעל לגבול, ואי-אפשר להשיגה. רק את שבע הספירות התחתונות, המוגבלות והמוגדרות, אפשר להשיג.

הראייה הולך אחרי הרמ"ק, ואף הוא מפרש את המצרים כגבול ואת המרחבים כמקום שמעל לגבול, אלא שהוא פונה לדרך חדשה – המצרים הם העולם הזה, העולם המוגבל והמוגדר, העולם שבו ההשגה מיוסדת על ההיגיון האנושי הצר והמצומצם; ואילו המרחבים הם האצילות, הספירות שמעל לגבול ולהגדרה,

הספירות שמהן נובעת ההשגה של רוח הקודש ומהן מופיעות הידיעות העליונות שאין להן גבול וקצבה.

[א] שמונה קבצים, קובץ ז קסב | אורות הקודש, דרך הקודש, חסידות לא

מהו המובן של צדיקים נגלים ושל צדיקים נסתרים, שכל כך דברו על המדריגה האחרונה אבותינו הטובים בהערצה נפלאה.	–	
הצדיקים הנגלים הם שהם נתונים אל	–	
הטובה הכללית החברתית, הטובה המוגבלת המעשית והרוחנית, שיכולה להיות משוערה וממודדת.	א עשייה	
והצדיקים הנסתרים עולים על זה במה שהם רואים,	ב צדיק-מקובל	
שכל טוב מדוד ושקול, מנוי וספור, הוא באמת רק	א עשייה	
תוכן של איזה מיעוט רע, לא אור גמור שרוי בתוכו, כי אם מיעוט של חושך, לא אורות כי אם מאורות, והמאורות לפעמים יכולים להיות נלקים, ובחסרונם מארת כתוב בהם, ולקללה הם נהפכים.	–	
על כן הם	–	
שואפים אל	–	מיין נוקבין
הטוב העליון,	ג, ד אצילות	
הטוב שהוא למעלה מכל מדה ושיעור.	ג אצילות	
רק בתור שימוש של מבוא, של כלי, משתמשים הם גם כן בהדברים, שעל ידם מתגלה	–	
הטוב המדוד,	א עשייה	
האורה המוגבלת. אבל	א עשייה	
כוונתם ושאיתם, אופי נפשם, וחפץ חייהם העמוק התדירי היא רק	–	מיין נוקבין
התעלות עצמנו,	–	עילוי האדם
והתעלות	–	עילוי העולם
כל העולם,	ה עשייה	
כל היש,	ה עשייה	
כל ההויה	ה עשייה	
למעלת יסוד כל המרחבים,	ו אצילות	
לאור כל האורות,	–	אצילות
לנחלה בלא מצרים.	ז אצילות	

- והסביבה, החברה בכל צורותיה, אפילו היותר אציליות, הדיבור לכל סגנוניו, אפילו היותר שירי, אינו יכול לספוג אל תוכו את כבירות חפצם, על כן הם
- ב צדיק-מקובל נעלמים ונסתרים מכל, וצדקתם, אם תהיה לפעמים גם כן גלויה, אינה כי אם מעלמת את זהרם העליון, אבל הם
- ב צדיק-מקובל צנועי עולמים הם, לא נתנו להגלות, וסגולתם הנסתרת היא חבויה תמיד.
- ממתים מחדל חלקם בחיים וצפונך תמלא בטנם.

• שפת כינויים

- (א) שפת הראייה האורה המוגבלת, הטוב המדוד, החיים הצרים והמצומצמים. שפת המקובלים עולם העשייה – העולם הזה. כינוי הראייה 'הטובה הכללית החברתית, הטובה המוגבלת המעשית והרוחנית, שיכולה להיות משוערה וממודדת' [א]; 'האורה המוגבלת' [א]; 'טוב מדוד ושקול, מנוי וספור' [א]; 'הטוב המדוד' [א]; 'כל מדה וכל הגבלה' [ד]; 'גבולים שונים' [ב]; 'כל מה שהוא מוגדר' [ב]; 'קירות לב' [ג]; 'קירות מעשה, מוסר, הגיון ונימוס' [ג]; 'גבולים' [ה]; 'מכל גבול' [ה]; 'הממודדים בגבולם' [ה]; 'החיים הצרים והמצומצמים' [ו].
- (ב) שפת הראייה הצדיקים הנסתרים, צנועי עולמים. שפת המקובלים צדיק, צדיק יסוד עולם. כינוי הראייה 'הצדיקים הנסתרים' [א]; 'נעלמים ונסתרים' [א]; 'צנועי עולמים' [א]; 'המיחד השלם' [ד]; 'הצדיק הטבעי בעצמות נשמתו' [ד].
- (ג) שפת הראייה הטוב העליון – אצילות. שפת המקובלים טוב – כינוי לספירת יסוד. כינוי הראייה 'הטוב העליון' [א]; 'הטוב שהוא למעלה מכל מדה ושיעור' [א]. שערי אורה ודע כי המידה הזאת נקראת בכל התורה **טוב**, וסימן, אמרו **צדיק** כי ט"ב. ועתה יש לנו לעורר על הדבר. דע כי **כל ההמשכות** היורדות מלמעלה מאת כל הספירות העליונות, כולם פועלות על דרך **הטוב והשלמות**. ואפילו ירד דין לעולם במידת הפחד והגבורה, אם בא הדבר על ידי **צדיק**, הכול בא על דרך **הטוב הגמור** ואין רעה פועלת בדבר לעולם, כי אם לטובת אותו הנפגם, לפי שהדבר בא לו על ידי הצדיק, והכול לטובה. (שער שני, כרך א, עמ' 101)

- (7) שפת הראייה עליון.
שפת המקובלים אצילות, עשר ספירות.
כינוי הראייה 'הטוב העליון' [א]; 'הקודש העליון' [ב]; 'עצם הקודש העליון' [ה]; 'האצילות העליונה' [ו]; 'עולם החרות העליון' [ז].
- (ה) שפת הראייה היש, העולם, ההויה.
שפת המקובלים עולם העשייה – העולם שלנו.
כינוי הראייה 'כל הישי' [א]; 'כל העולם' [א]; 'כל ההויה' [א].
- (ו) שפת הראייה מרחב, מרחבים – אצילות.
שפת המקובלים רחובות, מרחב – כינוי לספירת בינה.
כינוי הראייה 'יסוד כל המרחבים' [א]; 'המרחב האלהי שאין לו קץ ותכלית' [ד]; 'מרחבים נשאים' [ב]; 'מרחבים, מרחבים' [ג]; 'מרחבי אלי' [ג]; 'רחבי שמים' [ג]; 'הרחבה עליונה למעלה מכל גבולים' [ה]; 'האצילות הרחבה' [ה]; 'רחבה' [ה]; 'מרחביה' [ו].
הפניה מקורות נוספים בספרי המקובלים – להלן כינוי ז.
- שערי אורה סוד הבינה הנקראת יובל, לפי שבה יצאו הכול לחירות... ועוד, לפי שהוא כך, נקרא רחובות הנהר, שהוא מקום שאין לו מצרים, ואין שום משטין ומעכב ומונע להטיב. וכל הזוכה בעולם הזה להיות נטוע באותן המקומות, פרו לא יתום ועלהו לא יבול. מה טעם? והיה כעץ שתול על פלגי מים ועל יובל ישלח שרשיו ולא יראה כי יבא חום ובשנת בצורת לא ידאג ולא ימיש מעשות פרי. והטעם שאינו רואה כי יבוא חום וכיוצא בו, לפי שאין במקום זה מעכב ומשטין ומונע, כי מקום זה למעלה משבעים שרים הוא, ולפיכך נקרא רחובות, ועל זה נאמר, ויוצא למרחב אותי.
(שער שמיני, כרך ב, עמ' 58–59)
- שערי אורה ומה שאמר ענני במרחב י"ה, כלומר, שלוש הספירות העליונות, השתיים מהן אינן נגלות לעולם, והשלישית שהיא הבינה נגלית מקצתה, לא כולה. כמו שאמרו רבותינו ז"ל, חמישים שערי בינה נבראו בעולם וכולם נתנו למשה חוץ מאחד, והיא שקולה כנגד כל המיט שערם שעמה. ולפי שהבינה היא ספירה שלישית ועל ידיה פועלות שתי הספירות העליונות שאינן נראות כלל, והבינה נקראת רחובות הנהר ועל ידיה באות התשועות והגאולות, כמו שביארנו, לפיכך, ענני במרחב י"ה, באותה הספירה השלישית הנקראת רחובות.
(שער תשיעי, כרך ב, עמ' 81)

(f)	שפת הראייה	נחלה בלי מצרים – אצילות.
	שפת המקובלים	נחלה בלי מצרים – כינוי לספירת בינה.
	כינוי הראייה	'נחלה בלא מצרים' א .
	שערי אורה	נחלת אברהם ויצחק יש לה מצרים, שהרי שבעים שרים מקיפים סביבותיהם והם מצרים ומצרים להם, אבל יעקב שהוא קו האמצעי עולה לבדו עד הכתר, מקום שאין השרים עולים. הרי אין לנחלת יעקב מצרים והוא פורץ כל המצרים, שהרי כל השרים עולים עד הימין והשמאל כנגד אברהם ויצחק, אבל יעקב שהוא באמצע עולה לבדו עד הכתר עד אין סוף שהוא נחלה שאין לה מצרים, ונשארים כל השרים וממשלותם למטה מנחלת יעקב. והסוד הגדול הזה פירש אותו הנביא ואמר, אז תתענג על יהוה והרכבתך על במותי ארץ והאכלתך נחלת יעקב אביך וגו'. ופירוש הפסוק כך הוא, עתידין אתם בני ישראל לרשת עדן העליון, שהוא הבינה, ומשם ולמעלה שהוא המקום שאין שם מצרים ונקרא רחובות. (שער חמישי, כרך א, עמ' 259)
	שערי אורה	סוד הבינה הנקראת יוב"ל, לפי שבה יצאו הכול לחירות... והנה בהיות ספירת היובל עולם הרחמים, נקראת נחלה בלא מצרים. והיא נחלת יעקב אבינו עליו השלום, לא כנחלת אברהם שהיו לה מצרים ולא כנחלת יצחק שהיו לה מצרים... ועוד, לפי שהוא כך, נקרא רחובות הנהר, שהוא מקום שאין לו מצרים, ואין שום משטין ומעכב ומונע להטיב... כי מקום זה למעלה משבעים שרים הוא, ולפיכך נקרא רחובות, ועל זה נאמר, ויוצא למרחב אותי. (שער שמיני, כרך ב, עמ' 58–59)
	פרדס רמונים	נחלה בלי מצרים , כי אין שם יכולת לקליפות כלל.
		(שער ערכי הכנויים, שער כג, פרק י)
	פרדס רמונים	נחלה בלי מצרים . הבינה נקרא כן... אמנם בבינה אין מגיע שם צעקת וקטרוג הצרים הצוררים, כן פי' כל המפרשים.
		ולי נראה מצרים מלשון מצר, והדבר המושג יש לו מצרים, שהוא גדר הגבול, אבל בבינה ומבינה ולמעלה אין השגה כלל ואינה נגבלת, ולכן נקרא נחלה בלא מצרים שאין לה גבול.
		(שער ערכי הכנויים, שער כג, פרק יד)

[ב] אצילות ואדם: 'המרחב האלהי'

בפסקה א קרא הראייה לאצילות בשמות 'מעלת יסוד כל המרחבים', 'אור כל האורות', 'נחלה בלא מצרים'. אין הוא מסתפק ב'טוב המדוד' וביאורה המוגבלת שבעולמו, והוא מבקש את 'הטוב העליון, הטוב שהוא למעלה מכל מדה ושיעור'

שבאצילות. הניגוד בין מרחבי האצילות ובין מצרי עולמנו חוזר בפסקה ב, שבה מביע הראי"ה את צערו העמוק על כך שנפשו כלואה 'במצרים רבים' ו'בגבולים שונים' של עולמנו, והרי היא שואפת ומתאוה אל האצילות – אל 'מרחבים נשאים' ואל 'אור האצילות'.

[ב] שמונה קבצים, קובץ ג רכב | חדריו, עמ' מא

מי יודע את עומק צערי, ומי יוכל לשערו. הנני כלוא	–	
במצרים רבים,	עשייה	ח
בגבולים שונים,	עשייה	ח
ורוחי שואף	–	
למרחבים נשאים.	אצילות	ו
צמאה נפשי לאלהים.	–	
אור	אצילות	–
האצילות	אצילות	ט
הוא חיי רוחי.	–	
אמונת אלהים גדולה, בלא שום מעצור טבעי, הגיוני, נמוסי,	–	
מוסרי, הוא משוש חיי.		
כל מה שהוא מוגדר, הרי הוא	עשייה	ח
חולין לגבי	עשייה	יח
הקודש	אצילות	י
העליון, אשר אותו	אצילות	ז
אנכי מבקש.	–	
חולת אהבה אני.	–	
מה קשה לי הלימוד, מה קשה עלי ההסתגלות אל הפרטים.	–	
הימים אני אוהב, השיטות השמימיות, להן אני מתגעגע.	–	
גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך.	–	

• שפת כינויים

(ח) שפת הראי"ה	מצרים רבים, סגור במצרים.
שפת המקובלים	עולם העשייה – העולם הזה.
כינויי הראי"ה	'מצרים רבים' [ב].
הפניה	מקורות בספרי המקובלים – לעיל כינוי ז.

(ט) שפת הראייה אצילות.
שפת המקובלים אצילות, עשר ספירות.
כינויי הראייה 'אור האצילות' [ב]; 'האצילות הרחבה' [ה]; 'האצילות העליונה' [ו].

פרדס רמונים כוונת המאציל מלך מלכי המלכים הקב"ה להביא בגבול הדברים שאינם בגבול, ר"ל כי המאציל היא בלתי בעל תכלית, וכוונת המאציל בבריאת העולם השפל הזה לשיהיה העולם בעל תכלית כלה ואבד, ולסבה זו הוכרח האצילות כדי שעל ידי שיתאצלו הנאצלים וישתלשלו המדרגות ממדרגה אחר מדרגה, נאצל ממאציל, ונברא מנאצל, ונוצר מנברא, ונעשה מנוצר, עד אשר יגיעו המדרגות אל ההפסד והכליון אשר הם בו.
(שער ב, פרק ו)

(י) שפת הראייה הקודש העליון.
שפת המקובלים קודש – אצילות, עשר ספירות.
כינויי הראייה 'הקודש העליון' [ב]; 'עצם הקודש העליון' [ה].
שערי אורה אבל שש הספירות שהן מתחילות מספירת בינה ובאות ונמשכות עד השביעית שהיא יסוד, כולן קודש ואינן בכלל החול. ודבר זה גם כן עמוק עמוק וצריך קבלה מפה אל פה. והנני רומז, מלמעלה למטה ומלמטה למעלה, כל הספירות קודש, וכל מה שבעיגולה מבפנים קודש, ומבחוץ לעיגולה חול.
(שער שמיני, כרך ב, עמ' 46–47)

(יא) שפת הראייה חול.
שפת המקובלים חול – חוץ לאצילות.
כינויי הראייה 'חולין' [ב].
הפניה מקורות בספרי המקובלים – לעיל כינוי י.

עתה יכולים אנו להשיב על אשר שאלנו בתחילה. קריאתו של הראייה 'מרחבים, מרחבים, מרחבי אל אותה נפשי' [ג] איננה מופשטת, ואין היא מבקשת לצאת מכלוב, גשמי או רוחני, אל חופש ערטילאי. קריאתו של הראייה היא ברורה ומדויקת – היא מכוונת אל האצילות, אל 'הקודש העליון' [ב], אל 'הטוב העליון, הטוב שהוא למעלה מכל מדה ושיעור' [א]. המרחבים שנפשו של הראייה מתאווה אליהם הם מרחבי האצילות – 'מרחבים נשאים' העומדים למעלה מכל 'מצרים רבים, גבולים שונים' [ב] שבעולמו. על כן קורא הראייה לאצילות בשם 'המרחב

האלהי שאין לו קץ ותכלית |ד|, ואלהי הוא מתאוה ומשתוקק בכל נפשו ובכל נשמתו.

ג| שמונה קבצים, קובץ ג רעט | חדריו, עמ' מב

1	אצילות	מרחבים, מרחבים,
1	אצילות	מרחבי אל
-	-	אותה נפשי.
-	-	אל תסגרוני בשום כלוב, לא גשמי ולא רוחני. שטה היא נשמתי
1	אצילות	ברחבי שמים, לא יכילוה
א	עשייה	קירות לב ולא
א	עשייה	קירות מעשה, מוסר, הגיון ונימוס.
-	-	ממעל לכל אלה שטה היא ועפה, ממעל לכל אשר יקרא בכל שם,
		ממרום מכל עונג, מכל נועם ויופי, ממרום לכל נשגב ונאצל. חולת
		אהבה אני.

ד| שמונה קבצים, קובץ ב רעח

-	-	חוש מיוחד הוא להכיר את הקדושה האלהית ביחודה, סגולה זו מיוחדת לישראל. יראה פנימית מיוחדת, ועריגה של אהבה מגודלה, יש בתוכיותה של הכרה פנימית זו.
ב	צדיק-מקובל	המיחד השלם, הוא
ב	צדיק-מקובל	הצדיק הטבעי בעצמיות נשמתו, אינו חפץ שום דבר כי אם את היחש התדירי עם השלמות האלהית.
-	אצילות	התורה, התפילה, המצוות, המדות הטובות, וכל התנועות, השיחות, הנטיות וההנאות שלו, כמו כן כל הצער והמכאובים שלו, הגשמיים והרוחניים, כולם הנם גילויים שלמים, שהשלמות של גילוי אור אלהי
-	שפע	מתנוצץ בהם. ובכל הוא מלא חרדת קודש, ואהבת עולמים, בטחון בד' ישגבהו תמיד, ואור אהבה תדיר יאיר כל מחשכיו.
-	המשכה	תשוקתו הוא
1	אצילות	המרחב האלהי שאין לו קץ ותכלית,

ח עשייה וכל מדה וכל הגבלה
 – היא מצערת אותו, והוא מקבל את היסורין הללו של הצמצום
 באהבה, מפני שסוף סוף רואה הוא בכל את ד', המרחיב את כל
 לאין תכלית, ומצמצם את כל לאין ערוך.

[ג] אצילות: האצילות הרחבה

הראייה, שנפשו שלו מתאוה ומשתוקקת אל מרחביה הנישאים של האצילות, מצפה כי זו תהיה דרכה של האומה כולה. הוא מסתכל סביבותיו ורואה 'שלשה כחות מתאבקים כעת במחנינו', ואחר שהוא סוקר את 'שלשת הסיעות היותר רשמיות באומה', הוא מקווה שהן יבקשו את אשר למעלה מהן – 'המחשבה האידיאלית, הרוממה, המחשבה האלהית באמת', שהיא 'חפשית מכל צמצומים... ממולאה תמיד הרחבה עליונה למעלה מכל גבולים', והיא 'בעצמה רחבה מכל גבולי' [ה]. בכל אלה מתכוון הראייה לאצילות, ואחר שהוא מכנה אותה בכינוייה הוא ממשיך וקורא לה בשמה המפורש – 'האצילות הרחבה' [ה].
 ההקבלה בין 'שלשת הסיעות' שבאומה ובין שלושת העולמות הנבראים והמוגבלים – בריאה, יצירה, עשייה – מתבקשת מאליה. אלא שהראייה לא כתבה במפורש ולא ציין מונחים לשלושה עולמות אלו בשפת הכינויים, ועל כן לא רשמנוה כאן.

[ה] שמונה קבצים, קובץ ג א-ב | אורות, אורות התחיה יח

– שלשה כחות מתאבקים כעת במחנינו...
 – שלשת הסיעות היותר רשמיות באומה הן, האחת, האורתודוכסית...
 – השניה היא הלאומית החדשה...
 – השלישית היא הליברלית...
 – מובן הדבר, שמה שהכנסנו את הקודש בשדרה של שלשת הכחות, שכל אחד צריך לצמצם את עצמו לפעמים כדי להניח מקום לחבירו, איננו מובן כי אם בצד הטכני והמעשי של הקודש, ובצדדים המחשביים והרגשיים המתחסיים לו. אבל
 י, 7 אצילות עצם הקודש העליון
 – הרי הוא הנושא הכללי, שהצמצום הזה עצמו הרי הוא עבודתו, כמו כל העבודות הבאות לשכלול העולם והחיים בכל המובנים, שכלם ברכתם מקודש הם נושאים. על כן

המחשבה האידיאלית, הרוממה,	אצילות	יב
המחשבה האלהית באמת,	אצילות	יב
חפשית היא מכל צמצומים,	אצילות	יג
והקרבה האלהית היא ממולאה תמיד	–	
הרחבה עליונה למעלה	אצילות	ו
מכל גבולים,	עשייה	ח
והיא בהרחבתה הרי היא מעומק חכמתה מוציאה את	–	
התכנית של קו המדה, והיא מודדת את כל גבול,	קו המידה	–
וממילא מובן שהיא בעצמה	–	
רחבה	אצילות	ו
מכל גבול.	עשייה	ח
לכל תכלה ראיתי קץ, רחבה מצותך מאד.	–	
ובהתהלך האדם והגוי	–	
בנתיבות הצדק המעשיים והמחשביים,	עשייה	–
הממודדים בגבולם,	עשייה	ח
יבושר שלום לעלות גם כן אל	–	
האצילות הרחבה.	אצילות	ט, ו
מן המיצר קראתי יה, ענני במרחב יה.	–	

• שפת כינויים

המחשבה האידיאלית, המחשבה האלהית, המחשבה הרוממה –	שפת הראייה	(יב)
כינוי לאצילות.		
מחשבה – כינוי לספירת חכמה.	שפת המקובלים	
'המחשבה האידיאלית, הרוממה' [ה]; 'המחשבה האלהית באמת'	כינוי הראייה	
[ה].		
אבל תחילת התפשטות המחשבה וראשית התגלות הסדר הוא הספירה	שערי אורה	
השנייה הנקראת חכמה.		
(שער תשיעי, כרך ב, עמ' 83)		
והספירה הזאת נקראת מחשבה, כלומר נקודה מחשבתית שהוא סוד התחלת	שערי אורה	
התפשטות החפץ באצילות הבריאה וההמשכה... אין כל בריה יכולה להתבונן		
בסוד עומק המחשבה אלא על ידי הבינה, שהיא בדמיון הדלי שהיא נכנסת		
לשאוב מעומק באר המחשבה.		
(שער תשיעי, כרך ב, עמ' 92–93)		

(יג) שפת הראייה	חופש, עולם החירות העליון – כינויים לאצילות.
שפת המקובלים	חירות – כינוי לספירת בינה.
כינויי הראייה	יחפשית היא מכל צמצומים ה ; 'עולם החרות העליון' ו .
ספר הזוהר	מהו בן חורין , כמה זאת אמר יובל היא קדש תהיה לכם, וכתב וקראתם דרור בארץ, דהא כל חירו מיובלא קא אתי, בגין כך בן חורין. ואי תימא בן חורין ולא כתיב בן חירות, הכי הוא ודאי בן חירות מיבעי ליה, אלא במתניתא סתימאה דילן תנינא, כד מתחברן יו"ד בה' כדין כתיב ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, ולא תימא כד מתחברן, אלא מתחברן ודאי, ובגין כך בן חורין כתיב. (ח"א צה ע"ב)
שערי אורה	ולפעמים נקראת הספירה הזאת יובל , וכבר הודענוך כי כל מיני חירות וגאולה תלויה בספירה זו. והטעם, כי כל שבע הספירות התחתונות לפעמים נמצאה בהם לפי קלקול התחתונים חלילה וחס, והם דמיון הפסקת השפע, כמו שאמר בפסוק, ויקרא י"י אלקים צבאות ביום ההוא לבכי ולמספד וגו'. ולפיכך כשבני אדם חוטאים למטה וספירת הבינייה ממעטת מיני ברכותיה כביכול נמצא בשאר הספירות כמה דרכים עד שמתאספות ומתעלות לספירת הבינייה, ונשאר החורבן למטה. אבל כשמתאחזות הספירות התחתונות בספירת היובל וממשיכות שפע ברכותיה למטה, אזי כל מיני חירות וגאולה נמצאים בכל הספירות, ובכל המתפרנסים על ידי ספירת המלכות המקבלת שפע הברכה מהם. ודע כי יש זמן שעתיד להיות, שהצדיקים יתעלו עד שיתאחזו בספירת הבינייה שהיא סוד העולם הבא, ואז יצאו לחירות ויהיו נגאלין מכל מיני משחית ומכל מיני פורעניות. (שער שמיני, כרך ב, עמ' 58)

[ד] אור ישר ואור חוזר : האצילות העליונה, מרחביה

בכל הפסקאות שהבאנו לעיל ביקש הראייה את מרחבי האצילות ודחה מפניהם את מצרי עולמנו. אלא שלא נעלמה מעיניו הידיעה כי אנו חיים ופועלים בעולם מדוד ומוגבל, ועל כן הוא מחייב ומעריך גם את פעולתם של 'ההגיון והשכל האנושי' ושל 'מערכי הלב ההגיוניים' |ו|. משום כך מתאר הראייה שתי 'עבודות שכליות', הנעות ופועלות בשני כיוונים שונים. האחת נעה מן האצילות אל עולמנו, והיא מלבישה את 'שפעת רוח הקודש בלבושי ההגיון והשכל האנושי', והשנייה נעה מעולמנו אל האצילות, והיא מעלה את 'מערכי הלב ההגיוניים' אל 'האצילות העליונה של רוח הקודש' |ו|.

ההבחנה בין מרחבי האצילות ובין מצרי עולמנו חוזרת גם בפסקה הבאה. הראייה מזהה את 'מערכי הלב ההגיוניים' עם 'החיים הצרים והמצומצמים'

שבעולמנו, ואת 'האצילות העליונה של רוח הקודש' עם 'מרחביה, עולם החרות העליון' [ו].

גם את שתי התנועות הללו נטל הראייה מכתבי המקובלים. הלבשה של ישפעת רוח הקודש בלבושי ההגיון והשכל האנושי היא תנועתו של האור הישר, והעלאתם של 'מערכי הלב ההגיוניים' אל 'האצילות העליונה של רוח הקודש' היא תנועתו של האור החוזר. בגלל קוצר המצע לא נוכל להביא פסקאות אלה, והן יובאו במקום אחר.

[ו] שמונה קבצים, קובץ ה פח | אורות הקודש, חכמת הקודש נב

העבודות השכליות מתחלקות לשתי מערכות כלליות.	–	
האחת היא פונה להכניס ולהלביש את	–	
שפעת רוח הקודש	שפע	–
בלבושי ההגיון והשכל האנושי,	עשייה	טו
בין כל אותו האוצר הגדול של רוח הקודש וענפיו שיש לנו ע"י	–	
קדושת התורה כולה,	–	
בין מה שהאדם בעצמו, היוצר, משיג בתור התגלות ורוח הקודש,	–	
שיעבד את ההתגלות הזאת עצמה בעבודה עיונית.	–	
אע"פ שלא כל העומק ולא כל הגובה, לא	–	
כל החיים	שפע חיים	יד
וכל המקוריות	שפע	–
שבשפעת רוח הקודש	שפע	–
יכול להכנס	–	
במסגרת העיבוד ההגיוני,	עשייה	טו
מ"מ כמה שיוכל להכנס בתוך אותם הכלים, כמה	–	
משפע הנשמה העליונה שתוכל להחיות אלה הגופים, הוא	–	
טוב עליון ועבודה מועלת מאד להרמת הערך של	–	
כל התוכן האנושי.	–	
והעבודה השניה, היא להכניס את	–	
מערכי הלב ההגיוניים, העושים את דרכם על פי סדרם וטבעם,	עשייה	טו
אל		
האצילות העליונה של רוח הקודש,	אצילות	ט, 7
להוציאם מתוך	–	
החיים הצרים והמצומצמים, שהם נתונים בהם,	עשייה	ח

1	אצילות	למרחביה,
2	אצילות	לעולם החרות
7	אצילות	העליון.

• שפת כינויים

- (יד) שפת הראייה החיים. שפת המקובלים חיים, שפע החיים – שפע החיים הנמשך באצילות, וממנה אל הנבראים.
- כינוי הראייה 'כל החיים' [ו].
- שערי אורה סוד אות שנייה של שם, והיא סוד ה', היא סוד הבינה הכלולה בלשון ובפה, ובבינה נאחזים **כל החיים**, וממנה **מושכות** כל הספירות שלמטה ממנה **חיים**. (שער חמישי, כרך א, עמ' 188)
- שערי אורה ולפעמים נקראת מידה זו [ספירת יסוד] **מקור מים חיים**, והטעם לפי שהמים האלה נובעין מעדן העליון, מן **המקור** הנקרא **אין סוף**, אשר מאותו המקור **החיים נמשכים לכל חי** ונקרא מקור מים חיים. (שער שני, כרך א, עמ' 96)
- פרדס רמונים בדרך זו הוא **חיות** הספירות **וחיות** המרכבות **וחיות** המלאכים **וחיות** כל מעשה בראשית מן הנקודה הראשונה ועד האחרונה, וזהו ואתה **מחיה** את כולם, ופי' רז"ל ואתה **מהוה** לכולם, וכן פי' ואתה **מחיה** את כולם, והכל ענין אחד. כי מאחר שהוא **היווה** אותם והמציאם מן האין יוכרח **שיושפעו ממנו ושואבים כולם ממנו חיותם**, ואחר שהוא **מחיה** אותם נמצאו שהוא **ממציאם ומהווים בכל עת ובכל רגע ובכל שעה**, והנה **מהוה ומחיה הכל ענין אחד להם**. (שער ו, פרק ח)

- (טו) שפת הראייה לבושי ההגיון, העיבוד ההגיוני. שפת המקובלים עולם העשייה – העולם הזה.
- כינוי הראייה 'לבושי ההגיון והשכל האנושי' [ו]; 'מסגרת העיבוד ההגיוני' [ו]; 'מערכי הלב ההגיוניים, העושים את דרכם על פי סדרם וטבעם' [ו].

[ה] מרחבי האצילות

למדנו את שפת הכינויים ועל פיה עיינו בפסקאות שכתב בהן הראייה על המרחבים, ומצאנו כי קריאתו 'מרחבים', מרחבים איותה נפשי אל האצילות

נתכוונה – היא ייסוד כל המרחבים' והיא 'נחלה בלי מצרים'. תחילה הבאנו את בקשת הראייה כי נפשו שלו תשתחרר מ'מצרים רבים, מגבולים שונים' ותגיע אל 'מרחבים נשאים', אל 'מרחבי אלי' ואל 'המרחב האלהי שאין לו קץ ותכלית', שהרי 'אור האצילות הוא חיי רוחי'. מבקשתו האישית של הראייה המשכנו אל בקשתו הלאומית – אל תקוותו כי שלושת הכוחות אשר 'מתאבקים כעת במחנינו' יבושרו שלום בעלייתם אל 'האצילות הרחבה', שהיא 'ממולאה תמיד הרחבה עליונה למעלה מכל גבולים'. בשתי בקשות אלו, האישית והלאומית, שואף הראייה אל האצילות ומעדיף את מרחביה על פני עולמנו הצר והמוגבל, אך יחד עם בקשות אלו הוא מכיר גם בבקשה ההפוכה. כשם שעולמנו זקוק לאצילות כך האצילות זקוקה לעולם שלנו, וכשם שצריך להוציא את 'מערכי הלב ההגיוניים' מ'החיים הצרים והמצומצמים' אל 'מרחביה' ואל 'עולם החרות העליון', כך צריך להלביש את 'שפעת רוח הקודש' ב'לבושי ההגיון והשכל האנושי'. בכל אלה מסתכל הראייה באצילות ובעולמנו ורואה את התנועה השלמה בשני כיווניה – ממצרי עולמנו אל מרחבי האצילות ומהאצילות העליונה למעלה מכל גבול אל עולמנו המדוד והמוגבל.

קצר המצע מהשתרע, ורק מקצת מדברי הראייה על המרחבים ועל המצרים הצגנו הנה. רק מעט מכל הפסקאות, הכינויים והמקורות הנדרשים לסקירה שלמה של דברי הראייה בסוגיה זו הבאנו בעמודים אלה, ואת כל אשר חסרנו כאן נשתדל להשלים במקום אחר באריכות ובפרוטרוט.